

Kilka uwag w odniesieniu do sprawy przed Trybunałem Sprawiedliwości UE C-276/20

Bogdan Jędrys*

Do napisania tego krótkiego artykułu skłoniły mnie relacje o historycznej reakcji urzędników Ministerstwa Sprawiedliwości w powyżej wskazanej sprawie dostępne w sieci (por. <https://wiadomosci.wp.pl/niemiecka-jazda-w-trybunale-ziobro-wstrzymuje-od-dech-6726261679229792a> oraz <https://polskatimes.pl/europejski-trybunal-milczy-ws-wniosku-z-niemiec-kaleta-zlapalismy-tsue-w-jego-wlasne-sidla/ar/c1-15998997>).

Sprawa C-276/20

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony został przez *Landgericht Erfurt* (Niemcy) 24.6.2020 r. – A.G.E. / BAG.

Sąd odsyłający – *Landgericht Erfurt*. Strony w postępowaniu głównym – *strona powodowa*: A.G.E, *strona pozwana*: BAG

Pytania prejudycjalne

Czy prawo Unii, a w szczególności zasada skuteczności i europejskie prawa podstawowe, nakazują, aby w przypadku naruszenia przez producenta pojazdu lub silnika europejskiego prawa dotyczącego rejestracji pojazdów i europejskich norm emisji spalin faktyczne używanie pojazdu **nie** było zaliczane na poczet szkody poniesionej przez kupującego? Czy taki zakaz odliczania ma zastosowanie w każdym razie w przypadku, gdy producent wyrządza klientowi szkodę niezgodnie z zasadami współżycia społecznego i umyślnie?

Czy sąd odsyłający jest niezawisłym i bezstronnym sądem w rozumieniu art. 267 TFUE w związku z art. 19 ust. 1 zdanie trzecie TUE i art. 47 akapit drugi Karty praw podstawowych Unii Europejskiej?

Uzasadnienie

W przedmiocie pytania drugiego:

1. Sąd odsyłający, sąd cywilny w Turyngii, podziela zastrzeżenia i wątpliwości *Verwaltungsgericht Wiesbaden* (sądu

administracyjnego w Wiesbaden, Niemcy) w odniesieniu do niezawisłości instytucjonalnej i uprawnienia sądów niemieckich do składania wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie art. 267 TFUE [...]. Wskazuje się tu na wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez *Verwaltungsgericht Wiesbaden* (sąd administracyjny w Wiesbaden) 28.3.2019 r. oraz na postępowanie toczące się przed Europejskim Trybunałem Sprawiedliwości (...) C-272/19.

- a) Trybunał wielokrotnie miał okazję dokonywać wykładni i stosować podstawowe normy zawarte w art. 19 TUE i art. 47 KPP dotyczące niezawisłości sędziów. Ponadto Trybunał sprecyzował wymagania co do postępowania z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie art. 267 TFUE. Nie ma wyraźnego powodu, aby stosować inne standardy do art. 267 TFUE niż do art. 19 TUE i art. 47 KPP. Trybunał słusznie zakłada ścisły związek między tymi podstawowymi normami prawa Unii (zob. wyroki Trybunału: z 25.7.2018 r., C-216/18, pkt 54, a także z 27.2.2018 r., C-64/16, pkt 38, 41 i nast.; z 16.2.2017 r., C-503/15, pkt 36 i nast.). Wiele przemawia również za tym, że standardy ustanowione przez Trybunał odnośnie do „całkowitej niezależności” organów ochrony danych (wyrok Trybunału z 9.3.2010 r., C-518/07) mają tym bardziej zastosowanie do sądów, które są powołane do realizacji praw podstawowych w pełnym zakresie.
- b) Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału sąd musi być w stanie wykonywać swoje funkcje całkowicie niezależnie, bez podlegania żadnej hierarchii służbowej lub podporządkowania komukolwiek, i bez otrzymywania nakazów czy wskazówek z jakiegokolwiek źródła (zob. na przykład wyrok Trybunału z 16.2.2017 r., C-503/15, pkt 36 i nast.). Tylko w ten sposób sędziowie są chronieni przed ingerencją lub naciskami zewnętrznymi, które mogłyby zagrozić niezależności ich osądu [Or. 7] i wpłynąć na ich rozstrzygnięcia. Tylko w ten sposób można rozwiązać wszelkie uzasadnione wątpliwości osób występujących z roszczeniami co do odporności sądów na czynniki zewnętrzne i ich neutralności wobec sprzecznych interesów.
- c) Krajowe przepisy konstytucyjne w Niemczech i w Turyngii nie spełniają tych wymogów (co do braku niezawisłości prokuratury niemieckiej, zob. wyrok Trybunału z 27.5.2019 r., C-508/18 i in.). Przepisy te przewidują tylko funkcjonalną niezawisłość sędziowską w podstawowym obszarze działalności sądowniczej, niezawisłość osobistą. Nie jest to jednak wystarczające do ochrony przed wszelkimi wpływami zewnętrznymi. Instytucjonalna niezawisłość sądów, która jest również niezbędna do tego celu, nie jest bowiem w żaden sposób zagwarantowana. Niezawi-

* Autor jest sędzią Sądu Okręgowego w Krakowie, członkiem Stowarzyszenia Sędziów Polskich Iustitia.

słość poszczególnych sędziów jest jednak gwarantowana przez niezawisłość sądownictwa jako całości. Przepisy o ustroju sądownictwa w Turynii oraz turyńska ustawa o sędziach nie spełniają standardów określonych przez europejskie prawo konstytucyjne i Europejski Trybunał Sprawiedliwości w zakresie niezawisłości sądów (zob. na przykład wyrok Trybunału z 19.11.2019 r., C-585/18 i in., pkt 121 i nast., a także wyroki Trybunału: z 24.6.2019 r., C-619/18; z 25.7.2018 r., C-216/18).

W szczególności:

- aa) W Turynii – podobnie jak we wszystkich innych krajach związkowych Niemiec – organizacja i administracja sądów znajduje się w rękach władzy wykonawczej, która nadzoruje sądy i kieruje nimi pod względem personalnym i materialnym. Ministerstwa sprawiedliwości decydują o stanowiskach i liczbie sędziów w danym sądzie, a także o materialnym wyposażeniu sądów. Ponadto sędziowie są mianowani i awansowani przez ministrów sprawiedliwości. Leżąca u podstaw tego procesu ocena sędziów leży w gestii ministerstw i prezesów sądów, którzy – poza ewentualną własną działalnością sądowniczą – są częścią władzy wykonawczej. W praktyce ministrowie sprawiedliwości oraz podlegli im administracyjnie i związani ich poleceniami prezesi pełnią funkcję strażników, tzw. *gatekeeper*. Ponadto prezesi pełnią nadzór służbowy nad wszystkimi sędziami.
- bb) Dla Niemiec i Turynii charakterystyczne są ponadto liczne formalne i nieformalne związki oraz osobiste współzależności pomiędzy władzą sądowniczą i wykonawczą. Na przykład sędziom można powierzyć sprawy administracyjne wymiaru sprawiedliwości. Wątpliwości wzbudza w szczególności tradycyjna praktyka delegowania sędziów do ministerstw krajowych lub federalnych. Oddelegowani sędziowie są często przez lata włączeni do hierarchicznej struktury ministerstwa. Nierzadko zdarza się również, że dochodzi do wielokrotnych zmian stanowisk pomiędzy ministerstwami i sądami, a nawet pomiędzy statusem sędziego i urzędnika. Sędzia odsyłający sam został w taki sposób trzy razy oddelegowany, a mianowicie dwukrotnie do *Thüringer Justizministerium* (ministerstwa sprawiedliwości Turynii), a ponadto do *Thüringer Staatskanzlei* (kancelarii stanu w Turynii). Takie osobiste powiązania władzy wykonawczej i sądowniczej naruszają nie tylko prawa europejskie, ale także obowiązujące na całym świecie *Bangalore Principles of Judicial Conduct* (zasady postępowania sędziów z *Bangalore* [zob. *Commentary on the Bangalore Principles of Judicial Conduct* (komentarz do zasad postępowania sędziów z *Bangalore*) www.unodc.org, s. 36 *The movement back*

and forth between high-level executive and legislative positions and the judiciary promotes the very kind of blurring of functions that the concept of separation of powers intends to avoid („Przemieszczanie się tam i z powrotem pomiędzy stanowiskami władzy wykonawczej i ustawodawczej wysokiego szczebla a stanowiskami w sądownictwie sprzyja w istocie rozmyciu funkcji, któremu koncepcja rozdziału władz stara się zapobiec”).

- cc) Zwłaszcza praktyki nieformalne wydają się niekiedy arbitralne. Podczas gdy sądy są na zewnątrz gwarantami braku arbitralności, sędziowie są – również ze względu na te nieformalne praktyki – narażeni na ryzyko arbitralności i decyzjom administracyjnym. W zakresie, w jakim w ostatnim czasie w wyniku rosnącej świadomości problemu zostały wprowadzone tak zwane „procedury ujawniania interesu”, jak miało to miejsce ostatnio w Turynii, na przykład w przypadku oddelegowania i okresów próbnych w sądzie(-ach) wyższych instancji lub w przypadku zarządzania grupami roboczymi aplikantów sądowych, brakowało dotychczas możliwości wniesienia sprawy do sądu, tj. możliwości dochodzenia praw na drodze sądowej.
- dd) Wszystko to otwiera przed władzą wykonawczą możliwość wywierania niedopuszczalnego wpływu na władzę sądowniczą. Obejmuje to również wpływy pośrednie, sugestie i oddziaływanie psychologiczne. Istnieje realne niebezpieczeństwo „nagradzania” lub „karania” za podejmowanie określonych decyzji [zob. postanowienie BVerfG (federalnego trybunału konstytucyjnego, Niemcy) z 22.3. 2018 r., 2 BvR 780/16, [...] pkt 57, 59].
- ee) Bliskie powiązania niemieckiego sądownictwa z władzą wykonawczą, jego hierarchizacja i zależność instytucjonalna sięgają autorytarnego państwa niemieckiego XIX wieku i „Führerprinzip” – zasady przywództwa wyznawanej przez narodowych socjalistów – „długiego cienia” z przeszłości. Wszystkie niemieckie przepisy o ustroju sądownictwa opierają się w zakresie nadzoru służbowego na tzw. modelu prezydenckim (który w czasach nazistowskich został wypaczony, stanowiąc nadużycie prawa poprzez przeniesienie zasady „Führerprinzip” na sądy [...]). Duży wpływ władzy wykonawczej na decyzje personalne podejmowane przez władzę sądowniczą nie jest częścią niemieckiej kultury prawnej. Struktura sądownictwa, która pochodzi z czasów sprzed nstania demokracji, nie stanowi wystarczającej przeszkody dla politycznej instrumentalizacji. Brak jest *constitutional resilience* (odporności konstytucyjnej) [...].

ff) Z poniższych norm można zasadniczo wyprowadzić nie tylko nieformalne, ale również instytucjonalne powiązania pomiędzy władzami w Turyngii: Artykuł 89 ust. 2 konstytucji Turyngii stanowi: O tymczasowym mianowaniu sędziów decyduje minister sprawiedliwości, a o ich dożywotnim mianowaniu – minister sprawiedliwości za zgodą komisji wyborczej sędziów. Zgodnie z art. 89 ust. 4 konstytucji Turyngii szczegółowe zasady w tym zakresie określa ustawa. W związku z powyższym art. 3 ust. 1 *Thüringer Richter- und Staatsanwältegesetz* (dalej: vThürRiStAG), turyńskiej ustawy o sędziach i prokuratorach) stanowi, że minister właściwy ds. sądownictwa powołuje i odwołuje sędziów i prokuratorów. Zgodnie z § 3 ust. 2 ThürRiStAG minister właściwy ds. sądownictwa jest najwyższym zwierzchnikiem służbowym w rozumieniu tej ustawy w odniesieniu do sędziów i prokuratorów; zgodnie z § 3 ust. 3 ThürRiStAG minister właściwy ds. sądownictwa jest również członkiem komisji wyborczej sędziów. Jak wynika z § 3 i § 63 ThürRiStAG, minister właściwy ds. sądownictwa jako najwyższy zwierzchnik służbowy decyduje również o przyznawaniu awansów – zarówno w toku postępowania, jak i w jego wyniku – ostatecznie i wiążąco. Zgodnie z § 63 ust. 3 zdanie trzecie ThürRiStAG przy przyznawaniu awansu – w przypadku braku porozumienia między komisją wyborczą sędziów a ministrem sprawiedliwości – minister może ponownie zaproponować kandydata lub rozpocząć procedurę obsadzenia stanowiska od nowa (prawo weta). Ponadto normy kraju związkowego dotyczące wykonania przepisów o ustroju sądownictwa zawierają szereg regulacji, które podkreślają przenikanie się władz i szeroki zakres władzy wykonawczej. Zgodnie z § 3 AGGVG (*Gesetz zur Ausführung des Gerichtsverfassungsgesetzes*, turyńskiej ustawy wykonawczej do przepisów o ustroju sądownictwa) ministerstwo właściwe ds. sądownictwa określa liczbę izb i senatów w sądach. Podobne merytorycznie uregulowania można znaleźć przykładowo w odniesieniu do sądownictwa administracyjnego w § 1 ust. 4 i § 2 AGVwGO (*Gesetz zur Ausführung der Verwaltungsgerichtsordnung*, turyńskiej ustawy wykonawczej do przepisów o ustroju sądownictwa administracyjnego). Do tego dochodzi jeszcze nadzór służbowy. Zgodnie z § 10 ust. 1 AGGVG nadzór służbowy jest sprawowany przez: 1. ministerstwo właściwe ds. sądownictwa w stosunku do sądów powszechnych i prokuratur kraju związkowego, 2. prezesa *Oberlandesgericht*

(wyższego sądu krajowego) i prezesa *Landgericht* (sądu krajowego) w stosunku do sądów swojego okręgu. Ponadto sami prezesi podlegają nadzorowi służbowemu [...].

gg) Prawa sędziów w Turyngii do udziału i współdecydowania, podobnie jak dostępne środki prawne, nie korygują powyżej opisanej sytuacji w wystarczającym stopniu. Z jednej strony, zgodnie z § 40 ThürRiStAG przedstawicielstwom sędziów przyznaje się prawo do pełnego współdecydowania tylko w ograniczonym zakresie; zakres tego współdecydowania jest znacznie węższy niż w przypadku urzędników kraju związkowego. Z drugiej strony, istnieją poważne przeszkody w stosowaniu mało dostępnych **środków zaskarżenia, które wchodzą w rachubę w przypadku ingerencji w niezawisłość sędziowską**. Wniesienie sprawy do sądu dyscyplinarnego dla sędziów stanowi znaczne obciążenie, niekiedy pociągające za sobą wysokie koszty zawodowe i społeczne. Nie można pominąć okoliczności, że środek prawny jest na ogół skierowany przeciwko działaniom podejmowanym przez przełożonych, tj. prezesów sądów, którzy są odpowiedzialni za system oceny sędziów i tym samym „sterują” awansami i przydzielaniem zadań. Ponadto złożenie skargi do sądu dyscyplinarnego dla sędziów w Turyngii jest poprzedzone złożoną procedurą odwoławczą, której przeprowadzenie leży w gestii władzy wykonawczej. d) Te niedoskonałości mogą prowadzić do uzasadnionych wątpliwości opinii publicznej, czy sądy niemieckie są wystarczająco chronione przed ingerencją lub naciskami z zewnątrz, w szczególności ze strony władzy wykonawczej. Ponadto mogą powstać uzasadnione wątpliwości, czy sądy są uodpornione na bezpośredni lub pośredni wpływ z zewnątrz. Wreszcie istnieje również ryzyko stosowania prawa z uwzględnieniem konkretnych interesów, tj. brak neutralności w odniesieniu do sprzecznych interesów stron (zob. w sprawie tych kryteriów wyrok Trybunału z 19.11.2019 r., C-585/18 i in.).

e) Zasada rozdziału władzy wykonawczej i sądowniczej została również podkreślona w orzecznictwie Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu. Niedawno wyraził on wątpliwości co do niezawisłości i bezstronności senatu notariuszy utworzonego przy *Oberlandesgericht Celle* (wyższym sądzie krajowym w Celle, Niemcy) (wyrok ETPC z 30.1.2020 r., 29295/16 [...]). Fakt, że sędziowie tego senatu podlegają władzy administracyjnej prezesa wyższego sądu krajowego w odniesieniu do ich kariery zawodowej i ewentualnego postępowania dyscyplinarnego przeciwko nim, może budzić u wnioskodawcy obiektywnie uzasadnione obawy.

f) W praktyce *Verwaltungsgericht Wiesbaden* (sąd administracyjny w Wiesbaden) odnosi się do takich postępowań przed sądami administracyjnymi, których uczestnikiem jest odpowiednie ministerstwo sprawiedliwości, na przykład w przypadku sporów między urzędnikami lub między konkurentami na to samo stanowisko. Sądy cywilne często orzekają w postępowaniach, w których uczestniczy własny kraj związkowy lub Republika Federalna Niemiec. Dotyczy to na przykład dużych projektów budowlanych lub odpowiedzialności państwa. W takich przypadkach wątpliwe jest, czy sądy, ze względu na ich zależność instytucjonalną od władzy wykonawczej będącej stroną lub uczestnikiem sporu, mają wymagany status neutralnej „osoby trzeciej” (w sprawie tego istotnego wymogu niezawisłości zob. na przykład wyroki Trybunału: z 9.10.2014 r., C-222/13, pkt 29; z 22.12.2010 r., C-517/09, pkt 38). Jedynie „uwolnienie” sądownictwa od związków z władzą wykonawczą, jak to już miało miejsce w wielu innych państwach członkowskich, tj. stworzenie niezależnych, odpowiednio finansowanych i słabo zhierarchizowanych struktur sądowych może nadal gwarantować wysoką jakość niemieckiego orzecznictwa i *good judging* (prawidłowe rozstrzygnięcie sporów), co jest warunkiem zaufania do sądownictwa.

2. Uprawnienie do składania wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie art. 267 TFUE oraz wykładnia art. 19 ust. 1 zdanie trzecie TUE i art. 47 ust. 2 karty, o której dokonanie został poproszony Trybunał, mają znaczenie dla rozstrzygnięcia sporu i nie mają charakteru hipotetycznego. Są one ściśle i nierozdzielnie związane z postępowaniem głównym i konkretną sytuacją sądu odsyłającego (zob. wyrok Trybunału z 27.2.2018 r., C-64/16, pkt 19 i nast.). Następujące okoliczności faktyczne i prawne są szczególnie istotne:

- a) W postępowaniu głównym sąd – jako sąd Unii – ma obowiązek rozstrzygnąć kwestie dotyczące stosowania i wykładni prawa Unii, w tym przypadku europejskiego prawa dotyczącego rejestracji pojazdów w związku z przewidzianą w prawie Unii zasadą skuteczności i europejskimi prawami podstawowymi, które są również zawarte w art. 19 TUE i art. 47 KPP. Postępowanie główne wykazuje ścisły związek z prawem Unii.
- b) W tym kontekście pojawia się problem proceduralny dotyczący tego, czy i na jakich warunkach w ogóle istnieje uprawnienie do złożenia wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Trybunał jest uznawany za właściwy i uprawniony do wskazania sądowi odsyłającemu elementów prawa Unii, które mogą przyczynić się do rozstrzygnięcia kwestii uprawnienia do złożenia wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym (zob. wyrok Trybunału z 19.11.2019 r., C-585/18 i in., pkt 100).

Jeżeli Trybunał jest właściwy i uprawniony do udzielania wyjaśnień w zakresie wstępnych kwestii proceduralnych lub kwestii dotyczących wykładni przepisów proceduralnych prawa Unii, które sąd odsyłający jest zobowiązany zastosować w celu wydania wyroku (zob. wyrok Trybunału z 26.3.2020 r., C-558/18 i in., pkt 50), powinno to mieć tym bardziej zastosowanie do kwestii dotyczących niezbędnych cech sądu odsyłającego.

- c) Ponadto istnieje ścisły i nierozdzielny związek między pytaniami prejudycjalnymi dotyczącymi „afery dieslowej” a statusem sądu odsyłającego. Państwo ma znaczny udział w pozwanej. Ze względu na interesy polityki gospodarczej i rynku pracy związane z niemieckim przemysłem samochodowym, zwłaszcza w czasach pandemii, a także z uwagi na samą liczbę postępowań presja wywierana na sądy jest wyjątkowo duża. Zauważono również, że sądy cywilne znajdujące się w pobliżu siedziby pozwanej – inaczej niż znaczna większość niemieckich sądów orzekających co do istoty sprawy, a obecnie także *Bundesgerichtshof* (federalny trybunał sprawiedliwości) – oddalają powództwa wnoszone przeciwko pozwanej.
- d) Co więcej, istotne znaczenie ma pismo prezesa *Oberlandesgericht Dresden* (wyższego sądu krajowego w Dreźnie, Niemcy) z 9.4.2020 r. [...]. Pismo to, skierowane do wszystkich prezesów niemieckich wyższych sądów krajowych, zostało rozesłane i rozpowszechnione wśród organów sądowych Turynii i dotarło także do sądu orzekającego w składzie jednego sędziego wydającego niniejsze postanowienie odsyłające. Sugestia, aby zbadać, czy można „odroczyć” dalsze postępowanie i rozstrzygnięcie w sprawie silników diesla, może wywrzeć bezpośredni wpływ. Odnosi się to tym bardziej do wyrażonego jednoznacznie w tym piśmie negatywnego stanowiska co do „szansy pełnego zwrotu ceny zakupu bez jakichkolwiek odliczeń za – także wieloletnie – używanie pojazdu”. Właśnie do tej kwestii odnosi się jednak pierwsze pytanie prejudycjalne.
- e) Do tego dochodzi coraz bardziej krytyczne stanowisko w Niemczech w kwestii wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, w każdym razie w odniesieniu do odesłań prejudycjalnych dokonywanych przez sądy orzekające co do istoty sprawy, które ostatecznie doprowadziło do postulatu ograniczenia prawa sądów orzekających co do istoty sprawy do składania takich wniosków. Odchodzący wiceprezes *Bundesverfassungsgericht* (federalnego trybunału konstytucyjnego), *Ferdinand Kirchhof*, reprezentował pogląd, że uprawnienie sądów niższej instancji do składania do Trybunału wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym sprzyja obchodzeniu kolejnych instancji i wykazuje tendencję do różnicowania orzecznictwa [...]. Wszystko to może prowadzić do sytuacji, w której sądy orzekające co do

istoty sprawy w Niemczech będą rezygnować ze składania wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym (w sprawie nieograniczonego i niepodlegającego ograniczeniom prawa do składania wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zob. wyrok Trybunału z 26.3.2020 r., C-558/18 i in., pkt 55 i nast.).

Komentarz dotyczący przesłanek omawianego wniosku

Koledzy, sędziowie europejscy z Niemiec zdawali sobie sprawę z istotnych wad instytucjonalnych ich systemu organizacji sądownictwa i domagali się reform strukturalnych. Żądali od wielu lat wprowadzenia systemu na wzór obowiązującego w Polsce do października 2015 r. Obserwując wydarzenia w Polsce następujące po 2015 r. doszli do przekonania, że działania te należy zintensyfikować, bowiem, jak to widać na polskim przykładzie i ich silna aktualnie demokracja, może być również bardzo szybko zaprzepaszczona przez polityków. Konsekwencją tego przeświadczenia stało się poszukiwanie pomocy w Trybunale Europejskim oraz bezpośrednio omawiany wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

Na czym polega różnica między demokracją, a systemem stworzonym w Polsce z perspektywy sędziego niemieckiego:

- sędzia niemiecki nie ma żadnych wątpliwości, że rząd i parlament jego kraju uszanuje decyzję Trybunału Europejskiego;
- sędziowie z Erfurtu nie doznali żadnych szykan w związku ze złożeniem przez nich omawianego wniosku, który dotyczy instytucjonalnych wad ich wymiaru sprawiedliwości i w istocie głęboko krytykuje ich system. Nie wszczęto przeciwko nim żadnego postępowania dyscyplinarnego itp;
- sąd z Erfurtu nie ma żadnych wątpliwości, że Trybunał Europejski ma kompetencję do rozstrzygania w sprawie niezależności sędziów.

Na zakończenie chciałbym, aby koleżanki i koledzy sędziowie zwrócili szczególną uwagę na instytucję wskazaną w pkt (gg) zaprezentowanego powyżej uzasadnienia, a mianowicie instytucję skargi (szeregowego) sędziego do sądu (dyscyplinarnego) na zachowania między innymi sędziów funkcyjnych, członków rządu w szczególności ministra sprawiedliwości, parlamentarzystów **w przypadku ich ingerencji w niezależność sędziowską**. Moim zdaniem może to być bardzo ważna dodatkowa gwarancja naszej niezależności, którą należy rozważyć przy kształtowaniu niezależnej struktury sądownictwa w przyszłości. Tego typu gwarancja oczywiście wykracza poza możliwości intelektualnie aktualnych decydentów.

SUMMARY

Several remarks with respect to the CJEU case C-276/20

The article discusses the judgment of the CJEU in case C-267/20. German judges demanded structural reforms of the justice system mindful of the institutional errors in the organisations of the judiciary. The request for a preliminary ruling was submitted by Landgericht Erfurt (Germany).

The author notes the institution of a judge's complaint to a disciplinary board against the conduct of judges holding executive positions perceiving it as an additional guarantee of judicial independence.

Key words: judicial independence, judicial neutrality, principle of effectiveness, impartiality

REKLAMA

księgarnia.beck.pl

KSIĘGARNIA INTERNETOWA

SPECJALISTYCZNA WIEDZA W ZASIĘGU RĘKI

JAKOŚĆ C.H. BECK

www.księgarnia.beck.pl

Zamów bezpośrednio od wydawcy!

- 🕒 Pełna oferta z gwarancją dostępności
- 🕒 5% stały rabat na zakupy w księgarni
- 🕒 Indywidualna obsługa klienta
- 🕒 Realizacja zamówień w 24 godziny
- 🕒 Dowiedz się pierwszy o nowościach i promocjach